

Sybirna R. I., Sybirnyi A. V. Protection of rights of individuals with mental disorders in Ukraine

People with mental disorders are usually separated from society and are either in hospitals or at home because of inadequate behaviour and increased aggression. They are isolated from society and, therefore, they are limited in their contacts and rights. It should be noted that society not only avoids people with mental health problems, but close family may seek to distance themselves from the person with mental disorders, as contact with such a person is burdensome and had a nice. Therefore, being isolated from the outside world, these people do not know their rights and can not use them or fight for them. Also of great importance is the status of people with mental disorders, which may not allow them to fully assess the situation adequately. Regulatory support in the field of mental health care is developed enough. However, the mechanisms are imperfect implementation of a number of laws and regulations relating to the protection of the rights of persons with mental disorders. This complicates the process of legal regulation of mental health care. Equally important is that society excludes people with mental disorders from their everyday life. Accordingly, it limits the ability of people with mental disabilities to get a job, to have a safe place to live, health care, family, friends, to be a full part of society or any social group. Because of social exclusion, as a result of stigmatization and discrimination people with mental health problems are even more depressed. They have reduced self-esteem, they are more limited in their actions and their rights, because they do not know them or can't fight for them, as a society ignore the interests of people with mental disorders.

Key words: *mental disorders, mental illness, mental health care, legal regulation.*

Стаття надійшла 15 квітня 2016 р.

УДК 271.22

М. В. Сивак

**РЕЛІГІЙНО-СВІТОГЛЯДНІ ОСНОВИ
ЕКЛЕЗИОЛОГІЧНОГО РОЗУМІННЯ ШЛЮБУ**

Здійснено аналіз шлюбу у площині християнського світогляду як Таїнства у стосунках, що складаються між чоловіком і жінкою й освячуються Церквою. На основі настанов отців Церкви, богословських та релігійно-філософських праць розкрито еклезіологічний аспект шлюбу, виокремлено його базовий моральний і християнський фундамент. Акцентовано на виховному значенні еклезіологічного підходу до шлюбу на основі християнських цінностей та його ролі в духовному оздоровленні українського суспільства.

Ключові слова: *еклезіологія, Таїнство, Церква, християнський шлюб, цивільний шлюб, християнська родина.*

Постановка проблеми. Однією з ознак сучасного світу є його перманентна мінливість унаслідок постійно зростаючої ролі інформаційних технологій і науково-технічного прогресу. Це призводить до зміни характеру домінуючих цінностей, загалом духовної атмосфери в суспільстві. У масовій свідомості поширюється думка щодо розуміння головної місії шлюбу як раціонально продуманого союзу між чоловіком і жінкою на основі спільного інтересу, в якому на партнерських засадах розв'язуються спільні матеріально-економічні, виробничі і культурно-побутові задачі.

Шлюбні відносини дедалі більше прагматизуються, отже, забувається висока духовна місія шлюбу, встановленого Богом у Раю. Згідно з Писанням, шлюб не є наслідком гріхопадіння і не може бути зведеним до гріха. В Україні, де традиційно шанується християнська віра, відродження високої духовної місії шлюбу, збагачення його змісту християнськими цінностями та благословенням Церкви означатиме духовне оздоровлення суспільства загалом.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі еkleзіологічного підходу показати шлюб (між чоловіком і жінкою) як Таїнство, освячене Церквою і втілене у духовному досвіді через поняття християнського шлюбу.

Стан дослідження. Основою християнського вчення про шлюб є Священне Писання Старого та Нового Заповітів. Подальший розвиток воно отримало у творах апостольських мужів, християнських апологетів, отців і вчителів Древньої Церкви. Особливу увагу питанням про шлюб та сім'ю приділяли святителі Ігнатій Богоносець (†107), Климент Александрійський (†217), Василій Великий (†379), Іоан Золотоустий (†407) та Григорій Богослов (†389).

У цій праці ми використали також продуктивні думки, викладені у творах святителів Іринія Ліонського (†203), Іполита Римського (†269), Григорія Ніського (†394), Кирила Олександрійського (†444), Мефодія Патарського (†312), блаженних Амвросія Медіоланського (†394), Августина Іпонського (†430), Феодорита Кірського (†454) та інших святих отців. Саме їхню спадщину можна вважати базовою у вивченні обраної проблеми.

До другої групи досліджень слід віднести твори представників Київської духовної академії, зокрема М. Григор'євського, а також М. Муретова, І. Мейєндорфа, С. Троїцького, викладача Київської та Волинської духовних семінарій Г. Шиманського (†1961).

До третьої групи належать праці представників сучасної української релігійно-філософської думки, які прямо чи побічно розглядають проблему християнського шлюбу. Наприклад, це твори А. Колодного,

присвячені загальним питанням релігійного життя в Україні, Ю. Нездельської, В. Шевченка та ін.

І нарешті, окрему групу досліджень становлять загальні богословські праці останніх років, що частково висвітлюють питання християнського шлюбу.

Серед сучасних зарубіжних дослідників християнського шлюбу слід виокремити богословські праці митр. Йоана, еп. Калліста, Х. Ян-нараса. Водночас варто зазначити, що науковий інтерес світських та богословських авторів недостатньо повно відображає еkleзіологічний аспект шлюбу, що зумовлює наукову актуальність цього дослідження.

Виклад основних положень. Еклезіологія (грец. ἐκκλησία – церква і грец. λόγος – знання) – галузь християнського богослов'я, що вивчає природу і властивості Церкви; є вченням про Церкву як розділ догматичного богослов'я і як елемент богослов'я того чи іншого святого отця.

У священному Писанні Нового Заповіту міститься низка образів, що розкривають християнське розуміння Церкви та її ролі. Серед них назвемо лише декілька найвідоміших, приміром, образ виноградника (Мф. 20, 1–16; Лк. 13, 6–9); образ виноградної лози і її гілок (Ін. 15, 1–8); образ пастиря і стада (Ін. 10, 1–16); образ рибальського невода (Мф. 13, 47–48); образ будинку (1 Тим. 3, 15; Євр. 3, 6); а також **образ шлюбного союзу** (Еф. 5, 32).

Любов між чоловіком і жінкою є однією з важливих тем біблійного благовістя. Як говорить Сам Бог у Книзі Буття, «залишить чоловік батька свого і матір свою і пристане до жінки своєї; і стануть [два] однією плоттю» (Бут. 2:24). Важливо відзначити, що шлюб встановлено Богом у Раю, тобто він не є наслідком гріхопадіння. Проте історії відомі єретичні вчення (монтанізм, маніхейство та ін.), котрі трактують шлюб як щось суперечливе аскетичним ідеалам християнства.

За вченням Церкви, «шлюб – це Таїнство, в якому, при добровільній перед священником і Церквою обіцянці нареченими взаємної подружньої вірності, благословляється їхній подружній союз, за образом духовного союзу Христа з Церквою й випрошуються їм благодать чистої однодумності для благословенного народження і християнського виховання дітей. У курсах догматичного богослов'я шлюб називають «установленням Божим» і Таїнством новозавітної Церкви [8, с. 363]

У священному Писанні Нового Заповіту немає прямих вказівок про встановлення Ісусом Христом Таїнства Шлюбу, як, наприклад, про деякі інші Таїнства (Хрещення, Євхаристії й Покаяння), або про ту чи іншу форму його звершення, але є підстави для переконання у боговстановленості Шлюбу як Таїнства.

На підтвердження цієї думки нагадаємо, як Ісус Христос у бесіді з фарисеями казав про нерозривність шлюбного союзу: «Що Бог з'єднав, того людина нехай не розлучає» (Мф. 19: 6). Отож шлюбне з'єднання напряму залежить від Бога, а Христос підкреслив це, вказавши, що шлюбні справи, починаючи з укладання шлюбу до його розірвання в окремих випадках, підпорядковані не кесарю чи іншій світській владі, а є Божою справою (Мф. 22: 21) і підлягають суду Церкви.

Коли фарисеї, спокушаючи Господа, запитали, чи дозволяється дружині розлучатись зі своїм чоловіком, Він вказав їм на книгу Буття (Мф. 19: 3–6; Мр. 10: 2–12). Ісус Христос Своєю присутністю на шлюбі в Кані Галилейській (Ін. 2: 1–11) вшанував, а отже, й підтвердив та благословив шлюб. Диво перетворення води у вино було першим дивом Ісуса Христа після початку Його проповіді. Воно послужило меті явлення Божественної слави Господа, але разом із цією головною метою була досягнута й інша – чудесна допомога господарям свята. На шлюбі в Кані сталася велика подія, що була наслідком звершеного там чуда: в Ісуса Христа повірили Його перші учні – перші члени заснованої Ним новозавітної Церкви. Проф. Троїцький зазначав: «Шлюбом починається історія Церкви в раю, шлюбом починається й історія Церкви новозавітної». Він висловив спірну думку про те, що Таїнством був і старозавітний шлюб, оскільки в новозавітних книгах ніде не йдеться про його встановлення [11, с. 35]

Поняття «таїнство» підлягає більш детальному розгляду. Грецькою та латинською мовами цей термін (*μυστήριον* – *sacramentum*) у Святому Писанні означає іноді все вчення Спасителя, або ж домобудівництво спасіння людини (Лк. 4: 43; Мф. 10: 7; Лк. 10: 9–11; Мф. 9: 35; Мк. 1: 14); іноді таємниче вчення, що відкривалось тільки вибраним людям (Мк. 4: 11; Лк. 8: 10). Ап. Павло називає «великою благочестя тайною» всі найважливіші діла Христові, починаючи зі втілення і закінчуючи вознесінням (1 Тим. 3: 16). Згідно з учення Церкви, таїнства – це богоустановлені священнодії, в яких під видимою дією подається віруючим невидима благодать Бога.

Уперше Шлюб (як Хрещення та Євхаристію) Таїнством називає Тертуліан, а св. Іоан Золотоустий стосовно шлюбу вживає словосполучення «велике таїнство».

Отже, можна припустити, що подружнє єднання чоловіка й жінки дійсно є одним із таких Таїнств, і оскільки воно перевищує категорії нашого розуму, то може бути якоюсь мірою зрозумілим лише за порівняння з іншими богоодкровенними істинами. Ще одне принципове положення щодо шлюбу висунув св. апостол Павло. Він порівнює стосунки чоловіка й жінки з відносинами осіб Святої Тройці

(1 Кор. 11: 3; Євр. 1: 3; 1 Кор. 11: 7). На це ж указують св. Іоан Золотоустий, св. Феофіл Антиохійський, св. Анастасій Синаїт. Прабатьки, за його вченням, є прообразом Св. Трійці. Адам, що ненароджений і не має тварної причини, є образом Отця, народжений син Адама – образ Слова; Єва ж, що ненароджена, а невимовно походить із сутності Адама і не має тварної причини, – образ Духа [7, с. 208]. Тобто, як було зазначено вище, найбільше християнське вчення про шлюб пов'язане з догматом про Церкву.

З перших віків християнства тлумачі Священного Писання намагаються провести паралель у посланні до Ефесян між ученням апостола Павла про шлюб і вченням про Церкву, однак безуспішно, оскільки, згідно з ученням апостола, християнська сім'я і є, в її ідеалі, Церквою, частиною Тіла Христового. Про це свідчить і той факт, що у Священному Писанні, коли йдеться про Церкву, дуже часто вживаються терміни, пов'язані зі шлюбом та сім'єю. Відносини Бога і Старозавітної Церкви зображуються в образі шлюбу, нареченого, нареченої, чоловіка та дружини (Іс. 1, 21, 49, 18; 54, 1–6; 61, 10, 62, 5; Єрем. 2, 20; Єзек. 16, 7; Ос. 2, 19, 31; та інші). В Новому Заповіті Христос постійно говорить про Себе як про Нареченого. Іоан Предтеча Спасителя також називає «Нареченим» (Ін. 3, 39), а Церква постійно являється відносно до Христа в образі Його дружини чи нареченої. По суті, втілюється думка св. Іоана Золотоустого про те, що Шлюб є таємничим зображенням Церкви.

Крім того, про Церкву та її членів молиться Ісус Христос у Своїй Первосвященницькій молитві (Ін. 17: 11, 21). Але якщо сім'я є лише подобою Св. Трійці, пов'язаною з божественним життям благодаттю Божою, то відношення сім'ї до Церкви є ще тіснішим: сім'я є не тільки подобою Церкви, за своїм ідеалом сім'я є органічною частиною Церкви, самою церквою [11, с. 31].

Стосунки Бога з Ізраїлем є прообразом того єднання Бога з людством, яке було досягнуто в особі Христа і в Його Тілі – тобто в Церкві. «Тайна ця велика», – пише ап. Павло в Посланні до Ефесян (Єф. 5: 32). На цю таємницю вказують євангельські притчі образами, пов'язаними зі шлюбною символікою. Так, у Новому Заповіті Христос називається Нареченим Церкви і кожної людської душі (Мф. 8: 11; 9: 15; Лк. 12: 35–37) [175, с. 116]; Нареченим називає Його і св. Іоан Предтеча (Ін. 3: 29), а Церква стосовно до Нього є образом Його дружини або нареченої (Мф. 25: 1; Апок. 18: 23). Преп. Симеон Новий Богослов (†1032) «невимовне і Божественне» єднання людської душі з Богом теж називає шлюбом [53, с. 263]. Сама Церква є «домом Божим» (1Тим. 3: 5), «домом Христовим» (Євр. 3: 6), «домом духовним»

і порівнюється з домом сімейним (1Тим. 3: 4). Діяльність Церкви називається домобудівництвом (Єф. 2: 22). У цьому домі апостоли і пастирі Церкви – отці (1Кор. 4: 15; 1 Тим. 2: 11), члени Церкви – їхні діти (Рим. 8: 29; 1Кор. 5: 11). Сам термін «церква» означає «дім Господній», тобто немовби дім сімейний.

Наведемо й інші приклади. Климент Александрійський називає сім'ю, як і Церкву, домом Господнім (41, с. 453), а Іоан Золотоустий – «малою церквою». Шлюб, за вченням св. Григорія Богослова, встановлений Самим Творцем, а прообразом подружніх стосунків він вважає таємничий союз Христа з Церквою (Єф. 5: 32): «З огляду на це дружині належить вшановувати Христа в особі чоловіка; добре й чоловіку не безчестити Церкву в особі дружини. Жінка, говорить він (Павло), нехай боїться свого чоловіка, тому що боїться і Христа; але й чоловік нехай любить свою жінку, тому що Христос любить Церкву» [2, с. 123].

З християнського поняття про шлюб впливають і високі цілі шлюбу. Шлюб був установлений після створення світу й людини Самим Творцем, про що свідчать перші сторінки Біблії. Автор книги Буття каже, що Бог, створивши першого чоловіка, створив потім і жінку, але таким чином, що тіло чоловіка-Адама створене із пороку земного, а тіло Єви-жінки – із тілесного організму – ребра Адама, чому й названа «жінкою, бо взята від чоловіка [свого]» (Бут. 2: 23).

Шлюб, як закон, укладений у саму сутність людини. Різниця статі, за вченням Церкви, – це особливий дар Божий, створений Ним людям. Господь Ісус Христос, посилаючись на старозавітне благословення (Бут. 1: 28), промовляє: «Тож вони вже не двоє, але одна плоть» (Мф. 19: 6).

Перша й найголовніша мета шлюбу – це повна й нероздільна відданість і спілкування двох осіб з метою взаємодопомоги та вдосконалення: «І стануть [два] однією плоттю» (Бут. 2: 24). Грецький термін «σάρκα» (плоть), що зустрічається як у Старому, так і в Новому Заповіті, означає істоту, одну людину. Те ж саме підтверджується у 5 розділі Біблії: «Коли Бог створив людину, за подобою Божою створив її, чоловіка і жінку створив їх, і благословив їх, і дав їм ім'я людина». Нехай «залишить чоловік батька свого і матір і з'єднається з жінкою своєю, і будуть двоє однією плоттю», – каже Ісус Христос (Мф. 19: 5).

Співжиття чоловіка з жінкою не є лише просторовою близькістю. Воно є повним метафізичним надособовим єднанням в одну істоту. «Для того Бог і називає її (жінку) помічницею, щоб показати, що вони одне ціле», – за словами св. Іоана Золотоустого, шлюбна любов є найсильнішим типом любові, яка ніколи не повинна слабнути.

Метафізичне значення шлюбної любові як з'єднання в одне надособисте буття і її безкінечна жертвовність пов'язані з її іншою рисою – абсолютною винятковістю. Зрештою, може бути тільки дві половини, і тому абсолютна моногамія є не тільки християнським ідеалом, а навіть і нормою шлюбу.

Мета шлюбу не може бути відмінною від цілі людського життя – досягнення єднання з Богом і вічного блаженства. Про благодатний характер шлюбу свідчить ап. Павло, бо в Першому посланні до Коринтян він називає шлюб, як і дівство, – *χαρίσμα* (7: 7): «З'єднаним Богом у шлюбі подається благодать» [11, с. 30].

Головною причиною щасливих шлюбів є усвідомлення глибини й висоти християнського ідеалу самовдосконалення. Чоловік і жінка доповнюють одне одного внаслідок взаємного спілкування і допомагають у духовно-моральному вдосконаленні й виконанні свого призначення на землі. Моральний зв'язок, союз любові та внутрішня єдність між подружжям в істинно християнських шлюбах є настільки міцними, що їх не може розірвати й сама смерть. Визнання шлюбу Таїнством обумовлює можливість преображення християнської подружньої любові у вічний союз. Не випадково новозавітне вчення про шлюб перебуває в тісному зв'язку з ученням про Воскресіння й Вічне життя.

Іншою метою шлюбу, за вченням Церкви, є народження і християнське виховання дітей. Церква, благословляючи шлюб як союз, метою котрого є дітонародження, просить у молитвах «плід утроби на благо» і «щастя у дітях». У християнстві шлюб розглядається як служіння спасінню світу. Він, за словами св. Григорія Богослова, є добрим тоді, коли з'єднаний з бажанням залишити після себе дітей, тому що через це доповнюється Церква Христова, примножується кількість тих, що догоджають Богу [2, с.141]. Святий Іоан Золотоустий вбачає у сім'ї і сімейному житті служіння людству і суспільству, бо «смерть щоденно зменшує й уражає людство». Водночас, за його словами, «не сила шлюбу примножує рід наш, а слово Господне, що було сказане на початку: *«плодіться і розмножуйтеся, і наповнюйте землю»*» (Бут. 1: 28).

Ще однією метою шлюбу є запобігання розпусті й збереження чистоти стосунків. Якщо всякий шлюб позбавляє статеві стосунки характеру всепоглинаючої пристрасті, то шлюб християнський висуває для таких взаємин вимоги стриманості, але не як закон, а як пораду (1Кор. 7: 4–5). Церква бажає, щоб християни мали подружню стриманість, але не примусову, а добровільну.

Висновки. Таким чином, можемо сказати, що християнство вказало для шлюбного стану найбільш піднесений ідеал, адже християнська

ідея шлюбу, по-перше, передбачає підпорядкування плотської сторони шлюбного союзу вищим духовним цілям. Християнська ідея шлюбу закликає до високої етичної любові, повного самозречення, готовності на всякі жертви. Вона (ідея) означає постійність і безумовну вірність у любові, щоб любов була «міцна, як смерть» (Пісн. 8: 6).

І якщо такий високий ідеал християнського шлюбу, що закликає людей до духовної досконалості, аскетизму, жертвовності, присвячення свого життя Христу, є живим відбитком благодатного союзу Христа з Церквою, то, звичайно, шлюбний шлях є рятівним. Цілі, які ставляться Господом, єдині для всіх людей, одружених і неодружених, але шляхи їх досягнення різні.

Треба визнати, що таке високе сприйняття шлюбу, яке існує в християнстві, часто суперечить реальності. Власне він, як і саме Євангеліє, є недосяжним ідеалом. Але шлюб є не тільки ідеалом, але і Таїнством, і тому, завдяки благодаті Божій, яка подається подружжю в таїнстві вінчання, неможливе стає можливим. Хоча повнота подружньої любові і єднання будуть осягнені подружжям після воскресіння у Царстві Божому, бо ж християнський шлюб бачить своє завершення не у плотському задоволенні, не у досягненні певного соціального положення, а в есхатонії – «кінці всіх речей», який Господь готує для своїх вибраних.

Шлюб не може знищитися, оскільки він є іконою речей метафізичних і неминущих, як про це йшлося вище.

Перспектива дослідження. Надзвичайно важливо дбати про духовне здоров'я молодого покоління, яке розбудовуватиме Україну у третьому тисячолітті. Насамперед, треба піклуватись про збереження традиційної ролі християнських цінностей у відносинах між чоловіком і жінкою. Попри те що сучасний світ кидає виклик традиційному розумінню шлюбу, демонструє толерантність щодо одностатевих відносин, допускає інваріантність формату розбудови сімейних відносин тощо – Церква традиційно прагне до збереження християнського змісту шлюбних стосунків.

Отже, дослідження та з'ясування суперечливого характеру змісту шлюбних відносин на основі взаємодії суцього і належного, дійсного і можливого, потенціалу християнської родини становитиме імпульс для подальшого вивчення теми.

1. Біблія: книги Священного Писання Старого та Нового Завіту: в українському перекладі з паралельними місцями та додатками / пер. Патр. Філарета (Денисенка). – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2004. – 1407 с.

2. Григорій Богослов. Творіння: в 2 т., 4 кн. / Григорій Богослов, свт., архієпископ Константинопольський // пер. Патр. Філарета (Денисенка). – Т. 1, кн. 2. – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2010. – 275 с.
3. Достойне причастя недостойних християн. Вступ до богослів'я православної Церкви / упор. пр. В. Андрейків. – Ч. 1. – К.: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2013. – 314 с.
4. Іоан Золотоустий. Повне зібрання творінь / святитель Іоан Золотоустий; за ред. Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета (Денисенка); пер. Михайла Марусяка. – Т. III, кн. 2. – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2010. – 576 с.
5. Іоан (Зізіулас). Буття як спілкування. Дослідження особистості і Церкви / митр. Іоан (Зізіулас); пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2005. – 276 с.
6. Внутрішнє Царство / єп. Калліст (Уер). – К.: Дух і літера, 2003. – 256 с.; Калліст (Уер). Православний шлях / єп. Калліст (Уер). – К.: Дух і літера, 2003. – 176 с.
7. Киприан (Керн). Антропология св. Григория Паламы / архим. Киприан (Керн). – М.: Паломник, 1996. – 449 с.
8. Макарий. Православное догматическое богословие: в 2-х т. / Макарий, архиеп. Харьковский. – Т. 2. – Коломна, 1993 (репринт с изд. СПб., 1857). – 514 с.
9. Недзельська Ю. К. Православний мирянин: життя в сьогоденні (український контекст): монографія / Ю. К. Недзельська. – К., 2010. – 148 с.
10. Покайтесь! Віруйте в Євангеліє – Царство Боже настало! Вступ до богослів'я православної Церкви / упорядник пресвітер Володимир Андрейків. Ч. II. – К.: Юніверс, 2015. – 448 с.
11. Троицкий С. Философия христианского брака / С. Троицкий. – К., 1996 (репринт с изд. YMCA-Press, Париж, 1953). – 131 с.
12. Шевченко В. Православ'я в Україні і цивілізаційні виклики: історія та сучасність / В. Шевченко. – К.: Вид. від. УПЦ КП, 2013. – 639 с.
13. Яннарас Х. Свобода етосу / Х. Яннарас; пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2003. – 268 с.

Сивак М. В. Религиозно-мировоззренческие основы экклезиологического понимания брака

Осуществлен анализ брака с точки зрения христианского мировоззрения как Таинства в отношениях, складывающихся между мужчиной и женщиной и освященных церковью.

На основе учений отцов Церкви, богословских и религиозно-философских трудов раскрыт экклезиологический аспект брака, выделен его базовый моральный и христианский фундамент.

Акцентировано на воспитательном значении экклезиологического подхода к браку на основе христианских ценностей и их роли в духовном оздоровлении украинского общества.

Ключевые слова: *экклезиология, Таинство Церкви, христианский брак, гражданский брак, христианская семья.*

Syvak M. V. Religious and philosophical foundations of ecclesiological understanding of marriage

The paper analyzed a notion of a marriage from the perspective of a Christian point of view, as Ordinances, in the relationship that is developed between a man and a woman sanctified by the Church. Based on the teachings of the Church fathers, theological and religious philosophical works, there has been exposed ecclesiological aspect of marriage, highlighted base moral and Christian foundation.

The author emphasized the Christian sense of marital relations and their characteristics are shown opposed to widespread civil marriage, not sanctified by the Church.

The attention is focused on the educational value of the ecclesiological approach to marriage based on the Christian values and its role in the spiritual health of Ukrainian society. Ecclesiology (gr. ἐκκλησία – Church + Greek. λόγος – knowledge) – a branch of Christian theology studying the nature and properties of the Church.

This is the doctrine of the Church, as a branch of dogmatic theology and the element theology of the Holy father.

Ecclesiology raises the question of marriage in line with the teachings of the Church and considers it as the house of the Lord, that is like a building of a family. The prototype of the marital relationship is considered to be the union of the Christ with the Church.

As the marriage is a Sacrament, it cannot be reduced to natural (sensual) content. It has a metaphysical character, which is revealed through the idea of spiritual growth, faith in Christ, self-improvement in marital relationships by both a man and a woman.

The metaphysical meaning of love marriage as the unification of one over personal being and its endless sacrifice associated with another feature – the absolute exclusion. In the whole, there can be only two halves, and that is why the absolute monogamy is not only a Christian ideal, but even a normal marriage.

A moral relationship, a union of love and inner unity between the spouses in a truly Christian marriage are so strong that they cannot be broken up with the death itself.

The recognition of the marriage as a Sacrament makes the possibility of transformation the Christian marriage love into eternal union. It is no mere chance, that the new Testament doctrine of the marriage is in close connection with the doctrine about the Resurrection and the Eternal life.

Key words: *ecclesiology, the sacraments, the Church, the Christian marriage, civil marriage, the Christian family.*

Стаття надійшла 15 квітня 2016 р.